

Zestien kamers en een kolenhok

De geur van een klappertjespistool, het gezoem van de parkeermeter; Wanda Reisel haalt herinneringen op.

Als je je als kind de Sjoa of Sinterklaas hebt moeten voorstellen, is de rest een makkie.' Het is op de tweede etage van haar ouderlijk huis dat Wanda Reisel (1955), terugkijkend op haar kindertijd, deze typische ge-

dachte formuleert waarin we de karakteristieken van deze auteur vrijwel direct herkennen: ernstig en zonnig, scherp en laconiek.

In *Plattegrond van een jeugd*, dat het midden houdt tussen een verhalenbundel en een autobiografische schets, keert Reisel in gedachten terug naar het huis dat zij vroeger bewoonde met haar ouders, broers en zusters.

De woning in het Amsterdamse Oud-Zuid, waarover Reisel eerder schreef in haar vorige roman *Die zomer* (2008), telde vijf verdiepingen, zestien kamers, een kolenhok en een tuin die grensde aan het Vondelpark.

Opnieuw verkent Reisel de ruimte in en om het huis, dwaalt in herinnering door de kamers die verhalen herbergen over haar schooltijd, over vriendschappen, verliefdheden en gebeurtenissen in de familie.

De eerste verhalen zijn die over haarzelf, verteld vanuit het stoepgeperspectief van een kleuter. Het klinkt behaaglijk, huiselijk en zeer nabij, alsof je een vriendje bent van Wanda en ook weer zes. Het gaat over de klappertjes in een pistool, en de lucht die het gaf als ze verschoten waren. Over het zoemende geluid van de parkeermeter, dingen die je opvallen als je klein bent.

En dat je op moest passen voor 'drijfzand' en 'kinderlokkers'. Het woord pedo bestond nog niet, althans, niet in de geest van een kind.

Reisel presenteert die kinderjaren als door een soft focus lens, mooi uitgelicht alsof alles zacht was in die tijd: de taal, de geluiden, zelfs het weer. Domweg verliefd is Reisel op haar jeugd in dat Amsterdamse huis, inclusief de tuin: 'Tuinen weerspiegelen het gemoed van de bewoners'.

Reisels fantasie krijgt de overhand wanneer ze beschrijft hoe een aantal buurtkinderen met buurvrouw Dutilh, die nog in het verzet gezeten had, in de 'koude bevroren winteraarde

een graf scheppen'. Het graf is voor het huisdier van buurvrouw Dutilh, een ezel, die enige jaren in het souterrain bivakkeerde. In dit soort scènes laat Reisel de feiten makkelijk los, maar zo leidt de schrijfster je behalve door de vertrekken van het huis ook door de kamers van de verbeelding. Verbeelding die aansluit bij een bepaalde leeftijd.

Geestig is het fictieve deel dat los komt als Reisel de zolder bezoekt, waar ze een kamer had toen ze in de puberleeftijd kwam. In het hoofdstuk 'Mijn leraar Nederlands' vertelt een meisje over een jonge leraar die zijn leerlingen rustig een shagje aanbiedt

en *Atom Heart Mother* van Pink Floyd in de klas laat horen in het kader van een les poëzieanalyse. Malle tijden. Rare gewoontes. Maar hij laat zijn leerlingen ook kennismaken met dichters als H.C. ten Berge, C.B. Vaandrager, Jacq. Vogelaar en Johnny the Selfkicker.

Ze wordt verliefd op haar leraar, die 'een zwarte Zappa-sik' heeft een strakke witte spijkerbroek draagt waarin je moeiteloos 'zijn rol King' kan zien zitten. Die rol King, tot ver in de jaren tachtig terug te zien in menige spijkerbroek, was je bijna vergeten. Reisel activeert zo ook de herinnering van de lezer.

Naast scènes om over te giechelen zijn er ernstiger fragmenten, bijvoorbeeld die waarin het gaat over de oorlog; hoe ouders moesten onderduiken, hoe familieleden niet terugkwamen. En later, hoe het oudste kind uit het gezin om het leven komt bij een ongeluk. Toch, hoe akelig bepaalde geschiedenissen soms ook zijn, Reisel weet in alles een aangename lichtheid te brengen, waarmee ze het dramatisch effect alleen maar versterkt.

In de verantwoording achterin het boek, waarin Reisel bekent dat ze haar korte verhalen altijd beschouwd heeft als stijloefeningen, en dat het aan haar redacteur te danken is dat

dit boek er toch is gekomen, krijg je de indruk dat *Plattegrond van een jeugd* vooral een slim uitgeefdeetje is geweest. Ook omdat het zo naadloos aansluit op het thema van de aanstaande Boekenweek: opgroeien in de letteren.

Geen boek maar een ideetje van haar nieuwe uitgever Contact. Alleen dan wel een dat zeer gunstig heeft uitgepakt.

★★★★★

Wanda Reisel: Plattegrond van een jeugd.

Contact; 176 pagina's; € 16,95. ISBN 978 90 254 3461 8.